

PORZĄDNIĘ (325) *av*

o oraz e jasne (w tym w e 1 r. błędne znakowanie).

comp porządniej (7); -ej (1), -(e)j (6).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.; poza tym XVIII w.: porządno.

1. *Tak jak należy, należyście, właściwie, dobrze; dokładnie, starannie; umiejętnie; stosownie; trafnie; zrozumiale; słusznie; ordine, recte Modrz; disposite, regulariter, via ac ratione Cn (225) : GliczKsiąż H6; OrzRozm D3v marg, E3v; Cicero porządnie ie [księgi] nazywa miłą a rokoszną czeladką/ która jest nietylko użyteczna/ ale jest też dobrze zachowywająca. KwiatKsiąż H; Prot C3v; GrzegŚm 43; słufnie przytosi człeku poćiwemu/ Aby on gdy przychodzi ku skończeniu swemu/ Porządnie wszyscy rzeczy rozprawował w domu/ Tak iżby ni w czym krzywdy nie było nikomu. HistLan E; Nád to/ przeciw tego żaden niemoże/ iż to cnoście służy/ wiedzieć/ kiedy/ iako/ y iako długo mamy żałować: A to żeby porządnie było/ moc Pokuty sprawuje. KuczbKat 195, 295, 410; Y drzewo krzywe gdy jest porządnie wyszurkuje a wyprostuje wnet nadobne będzie. RejZwierc 133, 110, 248v; BielSpr 53v; Iakoby [mnisi składający śluby] świątobliwsi y doskonałsi w swoim zakonie być mieli/ a niżli wszyscy inni wierni w zakonie Bożym porządnie/ wedle stanu swego pracujący. WujJudConf 145v; bo nie ten ktoby począł/ ale ktoby do końca ścześnie wytrwał a porządnie do krefu przybiegł/ zapłatę weźmie. CzechRozm 145v; Tak jest mnie zda/ iż ten ktoby chciał porządnie o sprawiedliwieniu/ a k temu y z pożytkiem mówić: ten napierwey powinien skazanie przyrodzenia swoiego do siebie obaczyć. CzechRozm 205v, 2, 69 marg, 83v, 117, 125 (9); dobrzy Piłarzowie/ [...] gdy co porządnie a wedle nauki piłzą/ tedy się nie jedno na niniejsze czasy albo na postanowienie porządku/ ale więcej na wlezech rzeczy przyrodzenie oglądają. ModrzBaz 1v; [wody ciepliczne leczą wszystkie dziwne choroby] które jedno porządnie w tedy wodzie naparzone bywają Oczko 25v, 12v, 25v, 28v; StryjKron 16, 350, 497, 717, 742, 757; Przeczedłem kilka kroć stary testament/ a nowy kilkadziesiąt porządnie/ a przedsiem nigdzie y tych dwu troyc/ y tej jedności istności/ y jedności osoby [...] naleść y wpatrzeć nie mógł CzechEp 69; Trzeba by się koniecznie X.K. samemu z sobą dobrze pogodzić/ y w tym też obaczyć/ żeby nie bardziej płakał po dziecinisku niż go wbito y niż go boli: a coż/ gdy y bicia tego/ względem osoby swej zobna/ nie pokaże porządnie. CzechEp 92, 45, 46, 89, 97, 107 (11); NiemObr 6, 22, 31, 72; Wszakoz Vrzędnika dobrego/ cnotliwego/ ten jest urząd/ aby iako Pańskiego zaśiewku nád wszystko powinien dożyć/ tak też aby Kmiotkowie wszyscy wszystko swe zaśiali porządnie. GostGosp 38, 22, 52, 56 [2 r.], 68, 74 (10); WyprPl B4v; KołakCath B; KołakSzczęśl A4v; WujNT Act 23 arg; SarnStat 314; VotSzl D; Przetoż y wy Pánienki/ [...] Mieściesz wszystko porządnie iak dobrym należy/ Bo Pan Młody tu do nas/ co godziną zbieży. PaxLiz C3v; KlonFlis A2.*

W połączeniu z rzeczownikiem (1): Więc niechay w Státucie będzie to pierwsze prawo ktore do porządnie/ a jednóstaynie chwalenia Bogá/ y niewystępowania z iego/ y Kościoła iego rozkazu należy GórnRozm K2v.

W połączeniu z przymiotnikiem (1): [królowi służą] małe y wielkie Rzemiośła w Krolestwie iego/ ktore aby porządnie swego pilni byli/ Krolewka zwierzchność tego dogląda. OrzRozm Mv.

W połączeniach szeregowych (7): [rycerze przez znaki muszki wiedzieć hetmańskie rozkazanie] Gdy jest tak będą sprawować porządnie/ nie płocho/ pilno/ a słuchać swych sprawcow/ [...] / małym ludem

może lud wielki przemoc *BielSpr* 16; X.K. [...] y tego w Polfczce nigdy nie pokaże/ porządnie/ flufznie y spráwiedliwie/ áby tu ktorzy zwálzczą wierni byli/ [...] / żeby kościelnego co brác mieli/ kápłany pomordowawfzy. *CzechEp* 166, 105, 120, 138; *CzechEpPORz* **2v; *PowodPr* 47.

W przeciwstawieniach: »porządnie ... nieporządnie, nierządnie« (2): *BibRadz* I 273; bo iáko pomóc porządnie pijácemu [wody] przynofzáf/ ták/ ktoby fie nierządnie w nich chował/ nie malé przypadki po sobie zofstáwiáf iáko womity/ kurcze/ głowy bolénié/ wnętrza morzenié [...] á wfzyftkiégo ciáfá oflábiecie *Oczko* 23v.

Zwroty: »porządnie íść« (1): A przetoż znáiąc was byc fnađz lepíże fzfáfárze/ Tego co mi Pan Bog dał dlá mego rátkunku/ Chcę by tho porządnie ízło z wáfzego fzfáfunku. *HistLan* E2v; [*SeklStudent* a3].

»porządnie postawić« = *stosownie zaplanować* (1): Ninieyfze dobrze miárkuy [...] Bo kiedy fwoie spráwy porządnie poftáwifz/ Wielki fobie pożytek bá y flawę spráwifz. *CzahTr* C4.

»porządnie postąpić« (1): Vpomina tedy Lukáfz s. [...] wfzythki rodzicze/ chcáfli porządnie poftápić w wychowáfniu dzyatek fwych [aby ćwiczenie dzyatek od siebie mieli poczynáf] *RejPosWstaw* [41²].

»porządnie sprawowáf (się) (a. sprawić), sprawowany (a. sprawiony)« [*szyk zmienny*] (7:5): *KromRozm III* N7; á ci co fáf zatrudniéni á vtrapiéni/ íz bywáfáf pociefzeni/ y w fáfce Páfńskiey á w obronie iego porządnie spráwowáfni. *LubPs* ee6, S2; A od onego dnia spráwowáf porządnie Duch Boży Dawida [et directus est Spiritus Domini a die illa in David] *Leop* 1.Reg 16/13; *OrzRozm* D3v; *KuczbKat* 130; Bo kiedy ty thák Pánu Bogu oddáfz ziemię porządnie spráwionáf/ iużés nie ty krzyw że fie nie vrodzi/ iuż to wfzytko Pánu Bogu poruczáf. *RejZwierc* 108; *BielSpr* 16; *WujJud* 207; Tákci wfzytcy ktorzi wiele ludu y niezliczone spráwy poruczone fobie máíáf/ potrzebáf/ áby wiela ludzi oczu y vfzu/ y nog/ y rad vżywáfli/ chcáfli dobrze á porządnie wfzytkie rzeczy spráwowáf [ad res recte et ordine gerendas]. *ModrzBaz* 24v; *StryjKron* 365; *GostGosp* 98.

»porządnie száfowáf (a. rozszáfowáf)« [*szyk zmienny*] (3): A będaf wfzyftki rzeczy pozyteczenie spráwowany/ iefliże porządnie czáfy rozfzfáfuiemy/ y yefliże káfdego dnia obftálowane godziny ku pífmam przidamy *KwiatKsiaz* L3v; *BialKat* 136, 173v.

»toczyć się porządnie« (1): Idź pátrzf/ áby twé spráwy w domu fye toczyły Porządnie: á dobráf cześć v ludzi mnożyły *ZawJeft* 21.

»porządnie uży(wa)ć« (3): *WujJudConf* 88v; zem tám przyiáfchawfzy/ á ludzi niemáfło tráfifwfy/ żadfnego nieznáfázł/ coby fye do Cieplic álbo dobrze zrzáfđíł/ álbo ich porządnie/ iáko indziéy czyníáf/ vzył. *Oczko* A2v; *WujNT* 612.

Szeregi: »porządnie i chędogo« (1): á gdy podrofl/ był Komornikiem ítáfrym ná dworze Wielkiego Xiędfáf Troydenáf w łóźnicy y w komorze/ á wfzelkáf rzecz Xiędfáfę porządnie y chędogo chował y spráwowáf *StryjKron* 365.

»dobrze a porządnie« = *recte et ordine* *Modrz* (3): Záf nic dobrze á porządnie niemóże uczynić ten/ ktory máíáf wáfzfáf/ nie wfzytkę by fwoié chęć/ ítáfrafnie/ pilnośc y myśl/ w náuce y w máfdrości położył. *ModrzBaz* 46v, 8v, 24v.

»porządnie i doskonale« (1): Boby to y bez kofzfzu y pracey wfętfzey nie mógło byc wfzytki błędy co ich íeft w Wędfídle X.K. [...] porządnie y dośkonáfle pokáfzáf *CzechEp* 105.

»dostatecznie i porządnie« (1): X. K. [...] miŝternie zbywáiąc/ áby z tym nie mowił/ ktoryby iemu/ doŝtátieczniey/ y porządniey (iáko vczeńŝy y ípoŝobnieyŝy) ná wŝytko odpowiedźcie/ y árgumentá iego refutowáć mogli [...] mnie ŝobie obrał/ proŝtaká y nieuká. *NiemObr* 24.

»porządnie i gruntownie« (1): fundament wiáry X.K. iáko ieŝt zły/ to ieŝ potym pokaże: gdy ieŝ kilká dowodow/ ktorymi rzecz ŝwá wywodzi/ [...] Rzymŝkiego koŝcioła piáarzmi porządnie y gruntownie zbijá. *CzechEp* 226.

»porządnie i jaŝnie« (1): ia teŝ poki mi tego prawdá iáfná ŝłowá Boŝego porządnie y iáínie/ kámienia twárde⁸⁰ [X.K.] nie zbije/ ná inŝe I.M. wywody/ [...]/ odpowiedáć niechcę. *CzechEp* 269.

»porządnie a mądrze« (1): w tey hiŝtoryey obáczáć mamy/ iŝ Iob broní ŝlufzney rzeczy/ á wŝzákoŝ ieŝ zda iákoby w niey głúpie á nie porządnie poŝtępowáć miá/ á iego záfię nieprzyiáćiele iákoby porządnie á mądrze bronili niepoboŝney ŝwey ŝtrony *BibRadz* I 273v.

»porządnie, nadobnie« [szyk 1:1] (2): A nim wŝzeteczny/ opiły/ á niedbálec oczy ŝobie przedrze/ tedy iuŝ ow [człowiek stateczny] wŝytko nadobnie/ porządnie około ŝiebie poŝtánowi *RejZwierc* 144v, 108.

»porządnie a niepłoch« (1): Po woynie áłbo bitwie/ porządnie á nie płoch« fye odpráwowáć *SarnStat* 449.

»porządnie a nieskwápliwie« (1): á wyznánia wiáry mey/ y inŝyich zemná trzymájących porządnie/ á nie ŝkwápliwie/ doŝwiádczáyćie: y o nim iuŝ z piłmá tego wpewnieni báđzćie. *CzechRozm* A8.

»pięknie a (i) porządnie« (2): Bo kto ŝye chce przypátrzyć okręgowi á porządkowi náтуры téy/ (którą od Bogá pięknie á porządnie wáđzoná być/ by ínac był nagłupŝzym/ widzi:) naydzie/ ŝe w rozdziale żywiól w ŝiemi tylko ŝimno/ á nie co inŝégo/ záwieráć ŝye miáło *Oczko* 1; *PowodPr* 4.

»z pilnoŝciá, porządnie« (1): [król Bolesław] zebrałŝy woýŝko wielkie z Rycerŝtwá Polŝkiego/ y wŝyŝtki potrzeby woienne zpilnoŝciá porządnie zgotowáwŝy/ ciágnął proŝto do Ruŝi gotowá ípráwá *StryjKron* 181.

»porządnie i prawdziwie« (2): Abowiem/ wedle wáłnych wŝt I.M. wyŝtępek moy (ieŝliby ktory wedle ŝłowá Boŝego porządnie y prawdziwie mogli być pokazány.) nie moŝe być ták wielki y ták zły/ dla ktoregoby ieŝ X.K. ták bárzo przeciw mnie ŝierdzić miáł *CzechEp* 88, 139. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»porządnie i przystojnie« (1): Lácnóć człowiekowi/ záwiedzionemu w błáđ/ wiele mowić: ále te⁸⁰ porządnie y przyŝtoynie dowieŝć/ y to co twierdzi prawdziwá rzeczá pokázáć/ nie ták lácno bywa. *CzechRozm* 69.

»ŝnadnie i porządnie« (1): piłmo ŝwięte [o Antychryŝcie] z dawná znáć dáło. Iáko ieŝ to potym pokaże. A iŝby rzecz tá tym ínádniey y porządniey íŝć mogliá: godzi ieŝ naprzod ná I.M.X.K. piáíanie o tym/ odpowiedźcie dáć *CzechEp* 323.

»statecznie (a. w wiernej statecznoŝci) a (i) porządnie« [szyk 5:1] (6): *GliczKsiqŝ* I6; [strzeŝli przykazania] Ktore im on dáć raczył/ by byli pilni tego/ A iŝby ŝye porządnye á w wyerney ítátecznoŝci/ Tu ná wŝŝem podobáli yego ŝwyętey miłóŝci. *LubPs* Xv; *BibRadz* *5; *OrzQuin* Aa3; *CzechRozm* 102v; Lecŝ iŝ ludźie báczni/ nie zárázem wŝyŝtkiemu wierzyć máiá/ ále ieŝ rzeczy kaŝdey ítátecznie/ y porządnie/ wywiádozáć powinni *NiemObr* 166.

»szczerze i porządnie« (2): A to iuż iest iedno náfze/ *minoris propofitionis*, położenia wtorego powfzechne pokazanie. Ktore żeby prawdą fzczyrze y porządnie zbić miał X.K. v mnie rzecz iest niepodobna. *CzechEp* 361, 105.

»porządnie i wczas« (1): A gdy iuż do Gdánfká żyto fpufzczáią/ tám Vrzędnik ma tego pilnie ftrzedz/ áby dobrej drogi nie omiezfkiwał/ porządnie y wczás zboże wypráwował *GostGosp* 50.

»nie włáśnie ani porządnie« (1): iáko X.K. mieyfce Pfálmu wtorego/ nie włáśnie áni porządnie/ do rzeczy fwey przyfłofował. *NiemObr* 21.

Iron. (1):

W przeciwstawieniu: »porządnie ... nie w trudzie« (1): ále dziś chlebem żywi ludzie/ Który porządnie komu przychodzi/ nie w trudzie. A mnie więc/ który k ftołu nie vmiém błáznowáf/ Ani wydáfzy co raz gęby nádftáwowáf: Potrzebá kłofy zbieráf/ niechcęli náuki Vczyć fye fobie trudnéy [tj. *bláznowania*] dla obrocznéy fztuki *KochMarsz* 154.

W przen (1) : Kfiáżę Mauryc Sáłki [...] tákiego męftwá nigdy nie miał w fobie/ Iákie ci Kálinowfcy pokażą po fobie/ Więc chociaż drugim w głowie nie dobrze vfłano/ Ale miefzki porządnie grofzmi náfypano. *PaprPan* E4v.

Przen (2) : [*Kiemlicowie*] ftáteczność nád wfzytko nawięcey miłuią. Ich fpraw tobie nie mogę ták znáfcznie wypifáf/ Iák porządnie fortuná raczy ich kołyáf. *PaprPan* Y3.

Zwrot: »porządnie sprawowáf« (1): Bo on [*Chrystus*] iest mądrość onáf/ ktora wfzytko porządnie y wfłodkości fpráwuie. *SkarŻyw* 82.

a. *Zgodnie z prawem, przyjętymi zwyczajami, zasadami moralnymi; legitime BartBydg, Modrz, Cn; rite BartBydg, JanStat, Cn; recte BartBydg, Cn; secundum ordinem Vulg, PolAnt; iuste, iuxta morem, probe BartBydg; iure Modrz (87) : BartBydg 248b; KromRozm III Gv, K8v; A vczynił go Kfiáżęciem możnym nád innymi/ Aby on porządnye włádnął w mądrości wfłytkimi LubPs Y, X2v marg; GroicPorz bbv, oo2v; Król iest vrząd/ przez który ludzie w Królestwie porządnie wedle ftanu fwęgo/ rozliczné dáry Boże biorą OrzQuin F3; HistLan E, F; WujJud 37, 37v; ModrzBaz 2v; A ono iedná ná świefie przyczyná fię nie náydzie: dlá ktoreyby ten fię wężeł/ gdzie fię porządnie raz ftanie rozwiáfáf fię ták mogł/ áby drugá żonę ábo drugiego mężá zá żywotá kto miec mogł ábo moglá. SkarJedn 344, 316, D4; SkarŻyw 28; ReszPrz 107; Kmiotkowie gdy pobory każą dawáf/ máią ie porządnie oddawáf czáfu fwego/ á z tym nie omiezfkiwáf nigdy GostGosp 32, 122, 134; WujNT 463, 782; Porządnie téż czynią którzy przydánia od fądu profzá Woźnégo ábo y dwu dla przygody, by iedno nie zániémogł. SarnStat 1280; VotSzl C4v, E4v; Bowiem Rycerz vččíwy porządnie podnofi Woynę/ o rzeczy fłufzne: iáwnie/ iáf ogłofi. KlonWor 30.*

W połączeniach szeregowych (4): *OrzRozm* E; *WujJudConf* 211v; on Vrząd włáśnie doftoynoścíá náfzwan będfie/ ktory człowiekowi godnemu/ á rozmáitemi godnoścíámi do fpráwowania rzeczy ośláchconemu będfie dan: y oni ludzie słuźnie porządnie á fpráwiedliwie będfie wezwáni *ModrzBaz* 44; *Aristoteles*, ták Rzeczpołpolitáf wykłáda. Rzeczpołp: práwa iest/ gdzie fpolnie w iednym zgromáfzeniu ludzie miefzkáiąc porządnie/ obyczaynie/ y fpráwiedliwie żyáf. *GórnRozm* B3v.

Zwroty: »porządnie obráf (a. obieráf, a. wybrać), obrany (a. wybrany)« [*szyk zmienny*] (3:5): *KromRozm III* F; *BiałKat* 38v; prawdziwey poługi y vrzędow kościelnych nikt ku fobie ciáfgnáf nie

ma/ [...] czekać ma każdy áby go wezwano/ y porządnie w kościele do posługi obrano *WujJudConf* 146; *RejPosRozpr* c2; *GórnRozm* Av; Pan Chrístus w íámym kościele Kátholickim prawdę chowa/ á to przez posługę Biskupow porządnie obránych *WujNT* 842; *SarnStat* 1203; *VotSzl* Cv.

»porządnie (po)stanowić, postanowiony« [szyk zmienny] (5:1): *RejPosRozpr* cv; A Biskup [...] káplánow swoich nábrawízy flufzbę Bożą wmieście ich onym postánowił/ páłterze im íadzác/ y wízytko porządnie ítánowiác. *SkarŻyw* [236]; *StryjKron* 477, 607; íż Bóg nic milfzégó ná śwíecie niéma/ íedno zbory porządnie postánowioné: á to íą rzeczypospolité [...] y co napózytecznieyfzégó ludzie miedzy íobą máią/ rad widzí. *KochWr* 24; *WujNT* 494 *margin*.

»porządnie sprawić, sprawiony« (1:1): Záprawdę przecé tego nie możemy/ że ná on czás oná chwałá Boża/ bárzo porządnie ípráwiona/ ták w namiecie íáko y w kościele/ tymże obyczáiem y poświęcone ná kápláníftwo pokolenie Lewi [...] íeft postánowione *RejPosRozpr* c, c2.

»porządnie sprawować [= rzádzić« (4): *KromRozm III* K8; w tym śwíetyim písmie [...] wízeláki ítan naydíe á obaczy/ y náuczy íię tego/ poczáwízy od páná/ íáko on porządnie Rzeczpospolitá ípráwować ma: naydá theż y poddáni w íákich obyczáioch á postępkoch przyftoynych przeciw Bogu y przełożonym íwym zóstawác máią. *BibRadz* *2v; *WujJud* 235v; Dayże mi teraz mądrość y vmieiętnóść/ ábych lud ten porządnie ípráwować mógł [*ut egrediar coram isto populo*]/ bo któż íeft coby mógł íádzić ten ták wielki lud twoy? *BudBib* 2.Par 1/10.

»porządnie sprawować się« [szyk zmienny] (2): *RejPos* 311v; Bowiem oni [mnisi] y bárzo porządnie íie wedle Reguł swoich żyiác ípráwuiá/ y nie proznuiá ále robiá; y to czyniá co im od ítárfzych íeft poruczono. *WujJud* 145v.

»porządnie żyć« (3): *OrzRozm* B3v; AGiropilus s cnoty y s pokory íłynie/ Orzechowfkiego ílawá też táká nie minie. Snadż go íuż wízem przerownáł choć ten Cefárzem był/ Bo on nigdy ná wízytkim ták porządnie nie żył/ Íáko ten zacny fláhcíc tu w Podolíkim kráiu *PapPan* Bb2, T3v.

Wyrażenia: »porządnie powołany, posłany, wezwany« = *legitime vocatus* *Modrz* [w tym: *powołany i posłany* (3)] (13:6:4): Słudzy tedy kościołá Chrytufufowégó ná to porządnie powołáni/ y przez Biskupy íáko ítárfze kościołá páníkiego wífdzeni/ á ludowi pospolitemu przez ich błogofláwieńftwo podány/ máią moc [rozwiázywania grzechów] *BiałKat* 161, 236 [2 r.]; *WujJud* 30 [3 r.], 88, Mm6v; *WujJudConf* 30; *ModrzBaz* 44; *SkarJedn* 288; *SkarŻyw* 238; ítrzeżćie íię tych wízytkich/ ktorzy porządnie nie íą posłáni/ áni powołáni/ ktorzych wedla tych Páníkich íłow poznáwác bédziećie *ReszPrz* 102, 103, 112; *LatHar* 678; Dobry páłterz íeft/ ktory bédác porządnie posłány y powołány/ nie íwe^{go} ále owiec íwych pózytku pátrza. *WujNT* 349, 129, 348, 560; [*UstKościel* 115v].

»porządnie ustawiony (a. wstawiony)« (2): *KromRozm III* L2; Ale z íáką pilnością w ítárożytnym Kościele przedtym wláda Kápláná porządnie wftáwionego záchowaná bylá/ íáśnie íie okázuie z dawnych wftaw Oycow śwíetych y Dekretow *KuczbKat* 215.

Szeregi: »dobrze i porządnie« (2): *GliczKsiqz* N2v; Zgubá też Pańftw wízelákich ídzie ítád/ gdy [...] kto powinności íwey zániechawízy cudzá ná íię przyimuie/ záczým nic íie ták dziać dobrze y porządnie nie może *Phil* S2.

»mądrze i porządnie« (1): A nie może ieden ná drugie⁸⁰ kápturá dla różney wiary wewłoczyć. Ani tey [...] confederacyey y poftánowienia/ á teraz ielzczę znowu záswieżá odnowioney/ y mądrze y porządnie poprzyśiężoney/ tárgác *CzechEp* 13.

»poczciwie i porządnie« (1): Páweł święty mówi: Pilnie przeltrzegaycie/ áby wżyftko miedzy wami poczciwie y porządnie szło/ y w fwéy klóbie ftáło. *BiałKat* 386.

»poważnie a porządnie« (1): oni iáko Páfterze Kościoła Powłzechnego winni tego doźrzeć/ wedle rofkazánia Bożego y Páwła ś. áby w Kościele wżyftko poważnie á porządnie íprawowano było/ á zwłáfczá tá nazacnieyła á wltáwiczna ofiárá. *WujJud* 235v.

»przystojnie i (a) porządnie« = *honeste et secundum ordinem PolAnt* (2): Abowiem wiedzá to wżyfcy w Kościele/ że nie iednáka ielt wážność iednego álbo drugiego Doktorá gdy pífze/ á Conciliy przyftoynie á porządnie zgromádzonych. *WujJud* 36v; *BudNT* 1.Cor 14/40.

»słusznie i porządnie; porządnie a z słusznej przyczyny« (1;1): Páfterze [...] máią obietnicę Boską/ Co zwiáżeć ná ziemi/ to ielt porządnie á z słuźney przyczyny/ to będzie zwiázano y w niebie. *WujJud* 139v; *OrzJan* 61. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»porządnie i sprawiedliwie« (1): [*obicujemy*] iego Lifty/ Práwá/ Przywileie/ które porządnie y íprawiedliwie [*rite et iuste*] wyłży/ we wżyftkim mieć zá mocné/ y wdzięczne: y oné chowác wiecznie *SarnStat* 996. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»świętobliwie i porządnie« (1): Chryftus [...] z ciáłá y krwi fwoiéy poftánowił ofiárę Nowégo Teftámentu: która ofiárá nie może świętobliwie y porządnie być ofiarowána/ iedno przez Kápláná íprawiedliwego y świętego *BiałKat* 353v.

»uściwie, (a, i) porządnie« = *honeste et secundum ordinem Vulg* (7): A ná konyec tám ták zámyka/ Wílyftko fye v was nychay wtciwye á porządnie dżyeye. *KromRozm II* h2v, h2v; *KromRozm III* Gv; *Leop* 1.Cor 14/40; y potrzebá tego/ áby wżyftkie rzeczy w kościele wćciwie y porządnie [...] íprawowane były. co bez Ceremoniy być niemoże. *WujJud* 207; *LatHar* 77; *WujNT* 1.Cor 14/40.

»zgodnie a porządnie« (1): niechayby y te⁸⁰ pan nie zániechywał poddáne od práwowania odwodzić [...] Chciałbym teź/ áby sie ftárał/ o ípolną poddánych zgodę/ y miłość/ áby iáko wiednym doftátaniem/ á porządnym domu/ ták w iego páństhwie wżyftko zgodnie/ á porządnie było. *GórnDworz* li7.

2. Według ustalonego porządku, w należytej kolejności, w sposób uporządkowany, kolejno, systematycznie, w sposób zorganizowany; (ex) ordine Vulg, *Modrz*, *Calag*, *Cn*; ordinate *Mącz*, *Calep*, *Cn*; ordinatim *Mącz*, *Cn*; articulate, compositius *Calep*; consequenter, per ordinem, ordinatius *Cn* (100) : *Leop* Lev 1/8; NA tę główkę [*Jana Mieleckiego*] trzebáby/ długo rozumowác/ Ktoby tám chciał porządnie/ wżyftko zreyftrowác. Bo rozum/ dworństwo/ dzyelność/ wżyftko sie zmiefzáło/ A trudnoby ízacowác/ czego niedoftáło. *RejZwierz* 53; *BielKron* 329 [2 r.], 329v; *GrzegRóżn* F4v; Ordinatim, Porządnie yedno po drugim. *Mącz* 268b, 268b; *BielSpr* 6v; A zaż to źle/ że ná pámiątkę przednieyżych ípraw Páńfkich ná tym świecie dla zbáwienia náłzego/ dni pewne przez rok porządnie obchodźimy? *WujJud* 43; Potym Krol ná fwym ftolcu przed Ołtarzem klęczy/ á dwá Bilkupowie z obudwu ftron ftoią/ wżyfcy teź ná fwoich mieyfcach porządnie siedzą. *StryjWjaz* C4v; *CzechRozm* 3, 28, 125v, 145v; *PaprPan* H4v; *ModrzBaz* 2v; *Calag* 373b; *SkarŻyw* 596; złykował wżyftkich

y rosprawił w vphy porządnie/ Chorągwie y Trębaczow z długimi Zmodzkimi trąbami/ ná fwych mieyfcach/ á olobno oboz z kolas fkrzypiących poftáwiwfy. *StryjKron* 265; *CzechEp* 105; *NiemObr* 30, 48; *ReszList* 169; Y ná niebie Słońce/ Mieściac/ Gwiazdy/ nie szlyby porządnie/ gdyby tám więcey niż ieden Bogow było [...]? *GórnRozm* K3v; *Calep* 100a, 228b, [737]b; *LatHar* 120; *WujNT* 440, *Act* 18/23; áno tu drzewá ochędożné/ tu fontany/ tu drzewá ogániťé *ad quincuncem* porządnie rozfádzone *SarnStat* 3v, 4, 369, 382, 552; ofiáruię fię [...] dáć wywod z pílmá święte^{go} zdrowie á zgodnie rozumiane^{go}/ o wšytkim (iedno porządnie) w czym fię od nas rozniá Aduerfarze. *PowodPr* 47.

W połączeniu z przymiotnikiem (1): W pewne godziny dzień/ nocy/ ćieniowi/ W pewne godziny noc zstępując dniowi/ Świadczą fwym biegiem ták porządnie zgodnym/ Ze nie tráfunkiem świat ftanáł przygodnym. *SzarzRyt* A3.

W porównaniu (1): Sámi to znác y lękáć fie tego Kościoła muścićie/ ktory ieť wšytkim Heretykom ftráfzliwy/ á iáko naylepfze woylko porządnie wšytkowány. *WujJud* 11v.

Zwroty: »porządnie rozebrać (a. rozbierać) (się)« [szyk zmienny] (4): á do niezgod [obu Testamentów] trzebáby znowu czáfu wielkiego/ niż by fie porządnie rozebrały y pogodziły/ przeto wolę [...] [o nich] potym pomyślić *CzechRozm* 149v, 70; *CzechEp* 421; [Księdza Kanonika] dowod o Papiełkiewy zwirzchności/ [...] trzebá nam porządnie rozebrać/ á o tey rzeczy rozdzielnie mowić *NiemObr* 31.

»rozłożyć porządnie« = *ustalić kolejność, uporządkować (1):* Potrżećie/ przebiefz myślá wšytek dzień/ mozełi być/ á rozłoż sobie w fercu twoim porządnie wšytkie godziny y fpráwy/ ktore małz w nie odpráwować. *LatHar* 3.

»porządnie wstępować« (1): tedy [moc, którą dał Chrystus Apostołom] przy tych bylá y ieť/ ktorzy ná ich mieyfcá porządnie wstępowali. ktorem oni iáko duchownym fynom swoim to dziedzictwo y fkarb zoftáwowali/ y ná nie iáko potomki swoie wlewáli. *SkarJedn* 101.

»porządnie wyliczać (a. liczyć)« [szyk zmienny] (5): A wylicza tu porządnie wšytki dobroći Páńłkie/ iáko lud ná pułczy kármić raczył/ iako im dał mocne krole z obiecáná zyemiá w poddáńftwo ich. *LubPs* Z4v; *GrzegRóżn* Nv; *RejPosWstaw* 21v; Mátheufz Ewánieliťá/ poczynáiąc opifować narod Iezufá Pána/ [...] od Abráhámá począwfy porządnie potomftwo iego liczy áż do Iozeffá meżá Máryey *CzechRozm* 162, 35.

»porządnie (z)szykować (się), uszykowany« [szyk zmienny] (2:1): Mołkwá fą chlōpi ná walkę nikičemni/ y nie fpráwni/ chocia ie kto chce porządnie fzykować ná vffce ku potkániu/ nie poddádzá fie ná tho/ iedno wšyfcy rázem/ gromáđá/ áby ich nie przełomiono *BielSpr* 66; *WujJud* 11v; Grekowie zšykwawfy fie porządnie wyciągnęli do bitwy wpole/ y porázili Rułkie Woylká *StryjKron* 175.

Wyrażenie: »porządnie postępujący [= następujący]« (2): *WujJud* 156; Niech nam pokażá oryginały fwych kościołow/ ták porządnie od czáfow Apołtołkich áż do nas przez fuccellá poftępujące/ iáko my fwe pokázuiemy. *WujNT* 676.

Szeregi: »porządnie a jako z rejestru« (1): ále z Aegiptem/ co zá zgodá Polfzce? gdzie Niebo/ ziemiá/ rzeká/ y wŷyftko fwego czáfu/ porządnie/ á iáko z réyeftru idzie/ á v nas rząd iefzce iáko żywo niebył. *Oczko* 30v.

»porządnie, podług (a. wedle) sznura« (2): Lecz gdy mi ná ieden y ná drugi [wywód] porządnie/ wedle fłowá Bożego/ y fnura [!] wiáry/ odpowiesz: tedy rad na tym przeftánę. *CzechRozm* 13, 149.

a. *O tekście* (43) : *FalZioł* V 46; Muŷifz począc w pińaniu porządnym od początku/ chcefzli przez ŷrzonek porządnie przyŷć do pewnégo kónćá. *OrzQuin* E4v; *SienLek* a4v; [książki trzeba czytać poczawszy z przodku aż do końca] ábowiém tu iedno z drugié⁸⁰ idzie/ ták iz bez piérwŷzych rzeczy/ poŷlednieyŷzé nie mogá być rozumiané: przetoż porządnie trzebá ié czytać. *GrzepGeom* B4; *Reyeftr* álbo pokazánie krotkie mieyfc ofobliwŷzych/ dla prędfzcego ználezyenia porządnie podług liter s pilnoŷciá zebrany. *RejZwierc* Aaa3; *WujJud* b4.

W przeciwstawieniu: »nieporządnie ... porządnie« (1): A ták co v ftarego wykłádáczá nie porządnie pomieľzano y powiľzowano było/ tedychmy to ná fwe mieyfcá porządnie wftáwili/ thák iz wŷytki ftarego teftámentu kfięgi [...] ná iednochmy mieyfcé zniefli *BibRadz* *5v.

Zwroty: »porządnie iŷć« [szyk zmienny] (2): czwartych Kfýąg dokonawŷy/ w ktorych porządnie powieŷć fzłá/ o członkoch cíelefnych/ y o ich niedoŷtátkoch/ Piáthe záczniemy o tych przégodach/ kthore [...] álbo wŷyftko cíáło pfuiá/ álbo fye y tego y owego członku chfatáią *SienLek* 124; *WujNT* 391.

»porządnie spisać (a. napisać, a. opisać itp.), (s)pisany (a. wypisany)« = *ordine scribere* *Modrz*, *Vulg* [szyk zmienny] (25:7): *GroicPorz* C, e; *ZYdowie* thy dwoie Kŷięgi [*Paralipomenon*] w iedny zawieráią/ ktore zowá Kroniká/ to ieft Hiftoriá porządnie wypifaná y zniefioná wedle wŷytkich czáfów. *BibRadz* I 218, II 2a *marg*; *OrzRozm* A3v, Sv; *SienLek* 44; á ták było trudné fzukánié czáfu potrzebnégo: tom ia dał zgrómádzic/ á porządnie fpifáć/ poczawŷy od głowy/ áż do niźlŷzych członków: nád to/ dałem obfité *Vkázáczé* *SienLekAndr* a3, a3 [2 r.]; *KuczKat* 55; *CzechRozm* 76v, 138v; *PaprPan* S; A przetoż iefli ieft wiele tych co fię pozywáią/ tedy [...] niechayby fędziowie przybili v domu fádowego tablicę/ ná ktorey niechayby rozpifano porządnie/ kto pirwey á kto potym ma być fádzon *ModrzBaz* 90, 97; *SkarŻyw* 566; *StryjKron* A3v [2 r.], 411, 777; *ActReg* 49; *WujNT* *przedm* 26, *Luc* 1/3; gdy inné ziemie nápiŷzą fwe zwyczáie/ piérwéy ie nam álbo potomkóm náľzym niech deferuiá: áby były przez nas porządnie fpifáné [*per Nos in stylum congruentem redigendas*. *JanStat* 139]. *SarnStat* 60; A wŷyftko porządnie fpriawŷy y fpifawŷy/ ieden *Reyeftr* nam oddáć máią/ drugi przy fobie mieć/ trzeci *Podfkárbiému* dáć. *SarnStat* 334, 3v, 4, 60, 308; *VotSzl* Cv, E.

Szeregi: »bacznie a porządnie« (1): Thákże w *Appellácyey* poŷtępek fpriawy trzebá fpifáć wŷytek bácznie/ á porządnie *GroicPorz* e.

»dobrze a porządnie« (1): ftárodawni wftawce praw/ y *Práwnicy* [...] *Grekie* y *Rzymfkie* práwá [...] dobrze á porządnie [*recte et ordine*] fpifáli / y ludziom potomnym zá dľugowieczne zálećili. *ModrzBaz* 97.

»porządnie i methodice« (2): *Práwo Duchowné*, które było po wŷyftkim Státucie rozŷypáné, [*abym zebrał*] w kupę, y zebrawŷy porządnie y *methodice* porzádził *SarnStat* 168, 314.

Synonimy: **1.** *dobrze, dokładnie, doskonale, dostatecznie, gruntownie, jaśnie, mądrze, prawdziwie, przystojnie, właściwie, właśnie; a. pocziwie, poważnie, przykładnie, słusznie, statecznie, uczciwie; 2. dobrze.*

Cf **NIEPORZĄDNI**E

JR